

1. Рабiнович П.М. Основи загальної теорії права та держави. – К.: ІСДО, 1995.– 172с.
2. Кримінальний процес: підручник /за ред. Ю.М.Грошевого та О.В. Капліної – Харків: Право, 2010. – С. 35.
3. Практика Європейського Суду з прав людини. Рішення. Коментарі № 2(03)2011 / гол. ред Ю.Є.Зайцев – К.: Юрінком Інтер, 2011. – С. 46-203.
4. Практика Європейського Суду з прав людини. Рішення. Коментарі № 2(03)2011 / гол. ред Ю.Є.Зайцев – К.: Юрінком Інтер, 2011. – С. 77-87.
5. Практика Європейського Суду з прав людини. Рішення. Коментарі № 3(04)2011 / гол. ред З.Бортновська – К.: Юрінком Інтер, 2011. – С. 113-127.
6. Там само. – С. 129-143.
7. Рішення у справі «Шагін проти України» від 10 грудня 2009 року // Там само. – С. 145-163.
8. Рішення у справі «Жук проти України» // Там само. – С. 225-235.
9. Рішення у справі «Стрижак проти України» // Практика Європейського Суду з прав людини. Рішення. Коментарі. № 1(02)2011 / гол. ред. Ю.Є.Зайцев – К.: Юрінком Інтер, 2011. – С. 6-15.
10. Практика Європейського Суду з прав людини. Рішення. Коментарі № 4(05)2011 / гол. ред З.Бортновська – К.: Юрінком Інтер, 2011. – С. 40-72, 87-123.
11. Рішення Євросуду у справі «Салов проти України» від 6 грудня 2005 р. // Практика Європейського Суду з прав людини. Рішення. Коментарі № 3(04)2011 / гол. ред З. Бортновська – К.: Юрінком Інтер, 2011. – С. 25.
12. Кочетов В.І. Системні проблеми, пов'язані з порушенням розумного строку судового розгляду справ та виконання рішень суду (за матеріалами рішень Європейського суду з прав людини, винесених щодо України) / В.І. Кочетов // Незалежний суд – гарантія захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Чернівці – 2009. – С. 105.
13. Куц Г. Застосування норм Європейської конвенції та прецедентної практики Європейського Суду з прав людини судами України / Г. Куц // Право України – 2002. – №2 – С. 21.
14. Євграфов П., Тихий В. Правотлумачення Європейського Суду з прав людини і його значення для національного конституційного судочинства / П. Євграфов, В. Тихий // Вісник Конституційного Суду України. – 2005. – №6. – С. 82-84.

КЛАСИФІКАЦІЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДВЕДЕНЬ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ ТА ЇЇ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Павлюк А.Г.,

помічник судді Чернівецького окружного адміністративного суду
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави та права Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича *Савчук С.В.*

1. Сучасне цивільне право потребує розширення кола задач, від вирішення яких залежить його розвиток. До останніх належить питання недійсності цивільного суб'єктивного права вимоги кредитора, або здійсності цивільного суб'єктивного права заперечення в ш. с. боржника, яке скорочено можна називати проблемою цивільно-правового відведення [1]. Її постановка на теоретичному та практичному рівні в Україні здійснюється в рамках механізму цивільно-правового регулювання, який конкретизується на підставі уявлення про типи основних правових норм, одним із яких є норми-відведення (Einwendungsnorm, objection norm) [2, с. 51].

До майже останнього часу [3] інститути недійсності правочину, заміни кредитора та боржника в зобов'язанні, припинення зобов'язання та деякі інші у вітчизняній цивільній не інтерпретувалися як умови застосування матеріально-правового відведення в об'єктивному сенсі, що утримує на неналежному рівні осягнення відведення в суб'єктивному сенсі. Теорія відведення в цивільному праві, тим самим, потребує подальшої розбудови, націленої на удосконалення, в першу чергу, судового правозастосування та перебігу юридичного навчання. Цим в цілому визначається актуальність обраної теми для аналізу.

2. Загальна проблема відведення в цивільному праві може бути уточнена в напрямку класифікації відведень на двох рівнях: більш та менш абстрактному. Тому нашою метою стає виклад відповіді на питання: по-перше, на які види та на якій підставі розділяються відведення в цивільному праві, по-друге, як специфікуються кожний із таких видів відведення?

3. Під предметним значенням, в семіотичному сенсі, нами розуміється те, що прийнято позначати словом "відведення" в цивільному праві. Це не лише абстрактні поняття, які стосуються об'єктивного та суб'єктивного права, але й більш загальні категорії, які стосуються процесу взагалі. Йдеться про початок виникнення будь-якого розвитку подій, в т. ч. юридичного характеру, та про його завершення. На шляху виникнення в нього можуть бути, а можуть й не бути певні перешкоди. В той самий час, процес може припинитися, а може не припинитися. Наявність перешкоди та припинення процесу мають спільне те, що процесу або ще, або вже не існує. Отже, вони в сукупності є одним й тим самим, проте складним, предметним значенням для того, що можна позначити як, наприклад, "відсутність" чи "неіснування" тощо.

Зважаючи на те, що цивільно-правове відведення означає відсутність дійсного суб'єктивного права вимоги у кредитора, або неіснування у останнього права із відповідним суб'єктивним характером, то перешкода та припинення стають предметним значенням також і відведення. Звідси, відведення розділяються на два види: ті, які мають стосунок до перешкоди, та ті, які стосуються припинення. Тому можна говорити про дихотомію цивільно-правового відведення, розділивши їх на правоперешкоджаюче та правоприпиняюче відведення. Саме так, зокрема, вчиняється в рамках німецького правоправіжного методу [2, с. 51].

4. В українському цивільному праві правоперешкоджаючі відведення розпадаються на такі види, як: інститути, які мають стосунок до поняття недоліків дієздатності (постійна недієздатність, дієздатність малолітнього, відсутність дозволу органу опіки та піклування); – свідомо відсутньої волі (відсутність серйозного наміру, удаваний правочин); – порушення (форми, законного припису, морального припису, публічного порядку); – початкової неможливості виконання зобов'язання.

5. До правоприпиняючих відведень в цивільному праві України належать такі інститути, як: заміна кредитора або боржника в зобов'язанні (відступлення вимоги (цесія), перехід вимоги в силу закону, переведення боргу (делегатія)); оспорюваність (тимчасова недієздатність, помилка, помилка в передачі волевиявлення, вплив тяжкої обставини); визнання правочину судом недійсним (обман, насильство, інші випадки); розірвання договору, визнання договору неукладеним; відпадіння підстави правочину; припинення зобов'язання (належне виконання, відступне, зарахування, домовленість сторін, прощення боргу, наступна неможливість виконання зобов'язання). Особливе значення з погляду правоприпиняючого відведення мають такі інститути, як: поєднання боржника та кредитора в одній особі, смерть фізичної особи, ліквідація юридичної особи.

Як висновок зазначимо, що предметним значенням для відведення як символу недійсності цивільного права вимоги (чи здійсності цивільного права заперечення в ш.с.) та підставою для класифікації є поняття перешкоди та припинення, що дозволяє розділити відведення на правоперешкоджаючі та правоприпиняючі та говорити про дихотомію цивільно-правового відведення. Кожний вид відведення в українському цивільному праві можна специфікувати так, як це зроблено нами вище.

Список використаних джерел:

1. Павлюк А. Г. *SS* як модально-логічна основа теорії цивільно-правового відведення / Анатолій Григорович Павлюк // *Логіка і право*. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції "Логіка і право". Харків, 11 травня 2012 р. / Науковий редактор: д-р філос. наук, проф. О. М. Юрєвич. – Харків, 2012. – С. 117-119.

2. Шапф Я. Система германського громадянського права : учебник / Ян Шапф. – Москва : Междунар. отношения, 2006. – 360 с.

3. Трутьєв В. В. Комбінована п-мірна юридична логіка: в застосуванні до експлікації цивільно-правового поняття "правж" / Віктор Володимирович Трутьєв // Логіка і право. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції "Логіка і право". Харків, 11 травня 2012 р. / Науковий редактор: д-р філос. наук, проф. О. М. Юрєвич. – Харків, 2012. – С. 131-134.

ПРАВОТВОРЧІСТЬ ЄС: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ

Пігнаста К.О.,

завідувач сектору Конституційної Суду України, магістр міжнародного права

Європейське право та його інститути перебувають у процесі постійного реформування, починаючи з моменту створення Європейського Союзу (далі – ЄС), а з прийняттям у червні 2004 року Конституції Європейського Союзу змінилася не тільки кількість, а й якість цих правових реформ. Відобразилися вони й на європейській правотворчості. Аналіз тексту Конституції ЄС дає підстави для висновку, що з набранням нею юридичної сили в цілому значно посилюється міждержавне начало в діяльності ЄС. Тож виникає питання щодо ролі національних парламентів, точніше, їх ступеня участі у правотворчій діяльності ЄС і порядку легітимації наднаціональних актів.

Нормативні акти ЄС є класичними міжнародними міждержавними договорами та не представляють щось нове з погляду методів їх формування. Особливої уваги заслуговують власні (секундарні) акти ЄС, повноваження щодо їх прийняття та конкретні методи їх формування. Певну специфіку мають також і міжнародні договори ЄС з іншими державами й організаціями. Як секундарні акти, так і міжнародні договори видаються співтовариством від свого імені, значною мірою за власною ініціативою і формуються досить автономним способом. Усі основні аспекти європейської правотворчості вже не раз висвітлювалися у юридичній літературі. І хоча самостійних монографій і спеціальних дисертацій на цю тему в Україні поки що нема, проте проблема принципово розглянута. Починаючи з 1970-х років учені дійшли висновку, що ЄС – це міжнародна організація, правотворчість якої має деяку специфіку, однак не принципову, а лише другорядну.

Вона полягає в дещо більшій автономності та самостійності її виконавчо-владних інститутів у порівнянні з традиційними міжнародними організаціями. Звертає на себе увагу той факт, що у більшості міжнародно-правових робіт на цю тему (деякі з них мають теоретико-методологічний характер), дослідники доходять висновку на основі теоретичних умовиводів і теоретичного зіставлення класичної міжнародно-правової теорії і практики з установчими документами ЄС і аналогічними монографіями на тему правосуб'єктності. З різних причин опубліковані дослідження є мало конкретними і далеко не завжди ґрунтуються на емпіричному матеріалі. У науково-дозказовому арсеналі юристи часто обмежуються лише розглядом установчих договорів ЄС і не вивчають достатньою іншими джерелами права – судові рішення, внутрішньодержавні акти, додаткові протоколи до договорів про створення співтовариств.

Не дивлячись на численні дослідження не лише вітчизняні, а й європейські юристи не завжди чітко уявляють, що таке регламенти, директиви і рішення ЄС, яка їх юридична природа. Деякі автори визнають за ЄС характер міжнародної організації, а за правом ЄС – характер міжнародного права. Однак є багато науковців, які ще мають сумніви щодо юридичної природи регламентів, директив, рішень та інших джерел права ЄС.